

Antiikkia suomeksi kuin maailmankielillä

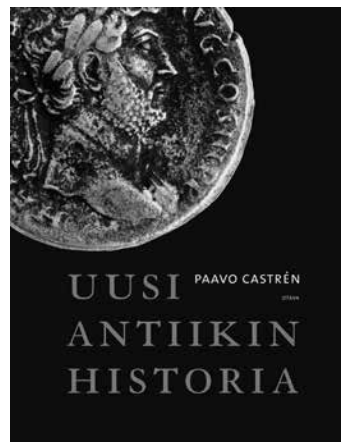
■ KATARIINA MUSTAKALLIO

Paavo Castrén: *Uusi Antiikin historia*. Otava 2011.

Viime vuosina meitä suomalaisia on hemmoteltu monilla antiikin ja vanhempien aikojen kulttuuria ja yhteiskuntaa käsittelevillä teoksilla, kuten *Kulttuurit antiikin maailmassa* (Teos 2009), *Uskonnot antiikin maailmassa* (Gaudeamus 2012) ja *Lapsuus ja arki antiikissa ja keskiajalla* (Gaudeamus 2013). *Uu-*

si antiikin historia eroaa edellisistä siinä, että se on yhden tutkijan aikaansaannos, kunnianhimoinen teos, joka kattaa ajallisesti, maantieteellisesti ja kulttuurisesti antiikin historian piiriin kuuluvat ilmiöt pronssikaudelta myöhäisantiikkiin. Professori Paavo Castrén perustaa teoksensa omiin tutkimuksiinsa ja laajaan lukeneisuuteensa, mikä myös antaa teokselle lisäarvoa. Näin asiantuntevasti ei monessakaan maassa pystytä kuvailemaan ja analysoimaan antiikin kulttuuria yli tuhannen vuoden perspektiivillä. Teos on tärkeä kulttuuriteko, nyt opiskelijat voivat tutustua Välimeren varhaisvaiheisiin suoraan suomenkielellä!

Teos on rakennettu kronologisesti ja erottuu näin aiemmista teoksista, jotka ovat käsitelleet antiikin kreikkalaisen ja roomalaisen kulttuurin erikseen. Pyrkimyksenä on nähdä Välimeri kulttuuri-alueena, jossa esimerkiksi Kreikan orientalisoiva aika nivoutuu vastaaviin Etrurian ja Latiumin kausiin ja hellenistinen vaihe Rooman keskitasavallan aikaan. Rooman keisariaika käsitellään kuitenkin tradition mukaisesti keisareittain

ainoana poikkeuksena Kirkkoisät ja yleiskatsaus myöhäisantiikin erityispiirteisiin.

Uusi antiikin historia puoltaa nimenä paikkaansa juuri teoksen rakenteen kannalta. Legendojen ja tarinoiden ystävänä voi kuitenkin iloiten panna merkille, että myös antiikin kirjalliselle traditiolle annetaan teoksessa tilaa. Mukana ovat niin Rooman kuninkaisiin liittyvät kertomukset kuin hyveitä ja paheita kuvaavat esimerkkitarinatkin. Huomiota kohdennetaan kuitenkin myös taloudellisille ja kulttuurisille muutoksille antiikin maailmassa. Eri teollisuuden alojen ja rakennustoiminnan laajuus nousee varsinkin Rooman osalta esiin.

Paitsi kirjallista aineistoa, teoksessa esitellään myös antiikin monumentteja, kuten keisari Augustuksen Rauhan alttari. Visuaalinen kulttuuri ei sen sijaan – ja vastoin tämän hetken tutkimusbuumia – saa vastaavaa keskeistä ja läpitukevaa huomiota, vaikka teoksessa tähän puoleen viitataan useassa kohdassa. Jos teos olisi taitettu toisella tavoin ja kuvat olisi voitu sijoittaa tekstiyhteyteensä, vaikutelma olisi voinut olla toinen.

Teoksessa on kiitettävästi tietokkunoita, joissa tarkastellaan mielenkiintoisia ilmiöitä tai yksityiskohtia tietoisesti. Niistä paljastuu tiivistetysti mm. etruskien kielen ominaispiirteet, lapsen asema antiikin Roomassa ja roomalaisen oikeuden erityispiirteet.

Kirkkoisien tarkempi esittely on perusteltu kristillisen tradition laajan ja pitkäaikaisen kulttuurivaikutuksen vuoksi. Kristinuskon sisällä tapahtuneiden opillisten kiistojen esittely puoltaa paikkaansa, sillä niillä oli merkittäviä vaikutuksia

myöhempään historiaan. Kaiken kaikkiaan Castrénin *Uusi antiikin historia* on aarreaitta antiikin opiskelijoille, harrastajille ja tutkijoille. Se ei ole hukannut juuria, vaikka on omaksunut uusia tapoja lähestyä kohdettaan.

Kirjoittaja on dosentti ja yliopistonlehtori Tampereen yliopistossa.